

Sänkt utsädesmängd i åkerböna

Utsädet är en mycket tung kostnadspost i åkerbönsodlingen och gängse rekommendation om 60 grobara frön per kvadratmeter (ca 330 kg/ha) går lös på cirka 1700 kronor per hektar. Fyra försök i Sverige under 2011 visade att 60 grobara frön visserligen gav högst skörd men att 40 frö per kvadratmeter gav högst nettointäkt, se tabell.

Skåneförsöken 2011

Utsädesmängd	Skörd kg/ha	Netto kr/ha
80 grobara frö bredsådd	5 170	7 400
60 grobara frö bredsådd	5 360	8 340
40 grobara frö bredsådd	5 140	8 500
20 grobara frö bredsådd	3 740	6 450
40 grobara frö radsådd	4 670	7 620

KOMMENTAR

” Höga utsädesmängder ger som bevisats i årets försök inget, förutom höga kostnader. 60 grobara frön kan dock motiveras med att kampen mot ogräsen underlättas. Nettoskillnaden i årets försök är endast 160 kronor per hektar vilket snabbt går åt om tröskningen blir besvärlig. Men förutsatt en bra kvalitet på tidigare skörd kan man istället hålla nere utsädeskostnaden med cirka 1,50 kronor per kilo eller 400 kronor per hektar genom att ta eget utsäde.

Begränsningarna för en effektiv kemisk ogräsbekämpning i åkerböna har ökat intresset för radsådd och mekanisk ogräsbekämpning även i konventionell

odling. I detta försök har en vanlig såmaskin med avstängda billar använts vilket gett 40-50 cm mellan raderna.

Jag tror att Cameleon-systemet eller motsvarande med sådd på 25 cm följt av en exakt radhackning kan vara en bra lösning på ogräsproblemen och även ge möjlighet att gå ned i utsädesmängd.”

MARCUS ERIKSSON, HS KONSULT

Osynlig giftsvamp i fodret

Kan vår ökade odling av rörsvinglar och rajsvinglar göra djuren sjuka? Det är så kallade endofytiska svampar, som lever inuti våra vallgräs, och då framför allt rörsvingel och engelskt rajgräs som kan bilda skadliga ämnen.

Endofyterna är svampar av släktet *Neotyphodium* som kan förekomma i vallgräs utan att ge några synliga symptom på växten.

Endofytfritt vallfrö

Svamparna lever i symbios med växten – svampen får näring medan växten får ett visst skydd mot exempelvis insektsangrepp. Alkaloiderna som svampen bildar är giftiga för framför allt hästar men även nötkreatur och får. Reproduktionsstörningar, tidig fosterdöd, förlängd dräktighet och dålig mjölkproduktion är vanliga symptom. Eftersom svampen helt lever inuti sin värdväxt sprids den bara med infekterat utsäde. I flera länder finns möjlighet att köpa utsäde som till 95 procent är fritt från endofyter. I Sverige görs inga analyser av utsädet.

Har vi problem?

I USA och Australien har man i många år haft problem med djur som insjuknat medan man i Sverige på grund av vårt klimat inte ansett det vara något problem. Det kan vara så att vi faktiskt har vissa problem även i Sverige. I Danmark har man i rörsvingel hittat höga koncentrationer av en alkaloid som heter ergovalin. På ett stort svenskt stuteri dog flera föl och ston vid fölningen när de utfodrats med höslilage med endofyter. Toxininnehållet undersöktes aldrig men när ensilaget byttes ut slutade problemen.

I Sverige har inga regelrätta undersökningar gjorts så därför har vi ingen bild över situationen. Att ett antal nya sorter av rörsvingel och rajsvingel har blivit tillgängliga på den svenska marknaden de senaste åren ökar förstås risken i och med att utsäde ibland importeras.

Forskare vid SLU och på SVA, där också endofyter kan analyseras, uppmanar djurägare att uppmärksamma eventuella problem.

Svensk veterinärtidning nr 12 2011

